

**PROMOCIJA TURISTIČKIH
POTENCIJALA, KAPACITETA I
OPRAVDANIH MOGUĆNOSTI
LOKALITETA GORNJI ZOVİK, DONJI
ZOVİK I ŠTREPĆI S KONKRETNIM
AKTIVNOSTIMA ZA STVARANJE
KOHERENTNOG SUSTAVA ATRAKTIVNIH
TURISTIČKIH DOŽIVLJAJA**

Hrvatsko
Narodno
Vijeće
Brčko distrikta BiH

**HRVATSKO NARODNO VIJEĆE
BRČKO DISTRIKTA BIH**

**PROMOCIJA TURISTIČKIH POTENCIJALA, KAPACITETA I
OPRAVDANIH MOGUĆNOSTI LOKALITETA GORNJI ZOVIK,
DONJI ZOVIK I ŠTREPICI S KONKRETNIM AKTIVNOSTIMA ZA
STVARANJE KOHERENTNOG SUSTAVA ATRAKTIVNIH TURI-
STIČKIH DOŽIVLJAJA – PROMOCIJA POVIJESNIH
VRIJEDNOSTI ZOVIČKOGA KRAJA**

Brčko-Zovik, 2011.

Nakladnik:
**HRVATSKO NARODNO VIJEĆE
BRČKO DISTRIKTA BIH**

Za nakladnika:
PETAR MATANOVIĆ

Glavni urednik:
ANTO PRANJKIĆ

Uredničko vijeće:
Petar Matanović, Martin Antunović, Ivo Nikolić, Ivo Anđelović,
Dubravko Barišić i Ivica Svrtnan

Sufinancirano sredstvima Vlade Brčko distrikta BiH u okviru Programa financiranja projekata Nevladinih organizacija i Udruga građana iz Proračuna Brčko distrikta BiH u 2011. godini a prema preporuci Povjerenstva za ocjenu kvaliteta predloženih projekata iz Proračuna Brčko distrikta BiH

Zovik-Brčko, 2011. godine.

HRVATSKO NARODNO VIJEĆE
BRČKO DISTRIKTA BIH

PROMOCIJA TURISTIČKIH POTENCIJALA, KAPACITETA I
OPRAVDANIH MOGUĆNOSTI LOKALITETA GORNJI ZOVIK,
DONJI ZOVIK I ŠTREPCI S KONKRETNIM AKTIVNOSTIMA ZA
STVARANJE KOHERENTNOG SUSTAVA ATRAKTIVNIH TURI-
STIČKIH DOŽIVLJAJA - PROMOCIJA POVIJESNIH
VRIJEDNOSTI ZOVIČKOGA KRAJA

Brčko-Zovik, 2011. godine

PREDGOVOR

Civilno društvo predstavlja skup institucija i organizacija koje spajaju ljude i u kojima ljudi djeluju. To je zapravo ideja o postojanju mnoštva neovisnih samoorganiziranja u društvu, putem kojih građani zajednički djeluju i rješavaju svoje probleme. Da bi se postiglo izgrađeno civilno društvo u jednoj zajednici potrebno je postojanje aktivnih građana, koji će osjećati odgovornost za stanje u zajednici u kojoj žive i koji će se udružiti u cilju kreiranja kanala za izražavanje svojih stavova i interesa te ostvarivanja utjecaja u procesu donošenja odluka. Prava je rijetkost u današnjem tehnokratskom materijalističkom vremenu pronaći ljude koji su spremni uložiti svoje znanje, vrijeme i rad u opće dobro bez kalkulacija i nekih posebnih planova i želja. Naravno, za takvo nešto moraju se posložiti i „određene kockice“. Vrijeme u kojem živimo u egzistencijalnom smislu nije baš bajno, pa nema svatko prigodu „zagristi“. Zato mladima, punim znanja, samopouzdanja i snage treba dati priliku.

Sam pojam civilnog društva ide u tom smjeru i želi potaknuti ljude da sudjeluju u predlaganju rješavanja svojih problema – pitanja od njihovog životnog interesa, a s ciljem zadovoljenja zajedničkih potreba i ostvarivanja osnovnih ljudskih prava. To je posebno važno u samom pronalaženju i prepoznavanju problema, jer svoje potrebe najbolje osjećaju građani sami.

Zato je hvale vrijedna inicijativa Hrvatskog narodnog vijeća Brčko distrikta BiH da se konkretnije pomogne razvitku turizma u zovičkom kraju, a na osnovi niza izrađenih dokumenata i strategija za koje su sredstva za izradu išla iz proračunskih sredstava, a istovremeno ostvari i jedan vid svoje misije kao nevladine organizacije ili udruga građana. Vlada Brčko distrikta BiH, njezino Povjerenstvo za ocjenu kvaliteta predloženih projekata udruga građana na Vladin javni poziv za dodjelu sredstava za financiranje projekata, je ocijenila dovoljno kvalitetnim projekt „Promocija turističkih potencijala, kapaciteta i opravdanih mogućnosti lokaliteta Gornji Zovik, Donji Zovik i Štrepci s konkretnim aktivnostima za stvaranje koherentnog sustava atraktivnih turističkih sadržaja“, a izrada ove brošure je sastavni dio ovog projekta. Ovom brošurom želimo istaknuti potrebu građanskih inicijativa za rješavanje gorućih pitanja u jednoj društvenoj zajednici te istaknuti zovičku inicijativu za mogućim turističkim sadržajima, a koja traje desetljećima te od početaka nastanka Brčko distrikta BiH kao administrativne cjeline u BiH. Također, na narednim stranicama prikazat ćemo jedan od načina planiranja i rješavanja problema u društvenoj zajednici te potencijale povijesnih kapaciteta na ovom području (jedan dio cjelokupnog projekta). Naravno, na samom početku ove brošure donosimo i stručno mišljenje o mogućnostima bavljenja turizmom u zovičkom kraju, kojega je za ovu potrebu napisao doktor turističkih znanosti šef Službe za turizam u Vladi Brčko distrikta BiH dr. Aleksandar Đurić.

Niz pogodnosti iz povijesnog, geostrateškog, demografskog, pa i društvenog položaja zovičkom području daje niz pogodnosti za gospodarsko-turističke aktivnosti u budućnosti. To su prepoznali i predstavnici brčanske vlasti te su tijekom prošloga desetljeća donijeli niz odluka kojim bi pospješili razvoj i omogućili preduvjete za konkretizaciju zovičkih potencijala. Tako su, između ostaloga, zastupnici u brčanskoj prijelaznoj Skupštini još 2002. godine usvojili amandman za izradu Strategije turističkoga razvitka zovičkoga kraja. U tom smislu prije nekoliko godina izrađena je Strategija (izradio ju je Turistički Institut Zagreb), u kojoj su razrađeni zadatci i prijedlozi turističkih aktivnosti. No, sve je ostalo na razini „mrtvog slova na papiru“.

Ove godine je Hrvatsko narodno vijeće Brčko distrikta BiH kao nevladina organizacija izradila projekt „Kreiranje koherentnog sustava atraktivnih turističkih doživljaja na širem području zovičkoga područja“ sa željom trajnijega privlačenja različitih segmenata turističke potražnje iz gravitirajućeg područja, a na osnovu spomenute Strategije i ranijih pokušaja predstavnika zovičke lokalne zajednice da konkretiziraju zovičke potencijale, a što je u to vrijeme bila rijetka pojava na području BiH.

Ovaj mali pisani dokument je prateći sadržaj projekta kojega je financijskim sredstvima podržala i Vlada Brčko distrikta iz Programa poticanja nevladinih organizacija, kojoj je cilj da u što kraćim crtama dočara povijesne vrijednosti zovičkoga kraja, a koje su argument više u obrazlaganju hitne potrebe izgradnje turističkih sadržaja ali i aktivnosti vezanih za cjelokupni projekt te konačni početak korištenja zovičkih turističkih potencijala.

Realizacija ovog projekta zamišljena je kroz nekoliko narednih godina a u ovom dokumentu približit ćemo čitateljima misao, ciljeve, aktivnosti i zamišljene rezultate projekta s posebnim akcentom na povijest turističkih aktivnosti na zovičkom području.

Ljudi koji se bave pitanjima civilnoga društva reći će da su danas rijetki ovakvi primjeri. Primjeri koji govore za sutra, koji zapravo daju nadu da postoje oni koji za poboljšanje života u svojoj zajednici žele uložiti vrijeme i znanje. Oni žele ostvariti partnerske odnose sa svim organizacijama bez izuzetaka – institucijama vlasti, udrugama građana ali i građanima osobno, kako bi svi zajedno postigli uvjete za bolji i ljepši život. U tom smjeru ide i cjelokupni projekt „Promocija turističkih potencijala, kapaciteta i opravdanih mogućnosti lokaliteta Gornji i Donji Zovik i Štrepci s konkretnim aktivnostima za stvaranje koherentnog sustava atraktivnih turističkih doživljaja“.

U nadi da ćemo na ovaj način potaknuti sve relevantne činbenike za početak konkretnog kreiranja kvalitetnijeg turističkog sadržaja u zovičkom kraju s željom ostvarivanja dodatnih prihoda i povećanja životnog standarda lokalnog stanovništva, povećanja zaposlenosti i stope samozapošljavanja, zadržavanja osoba mlađe životne dobi na projektnom području, povećanja potražnje za poljoprivrednim proizvodima lokalnog stanovništva i poglavito očuvanja lokalne tradicije i baštine, pozivamo vas da se i sami konkretno uključite i doprinesete realizaciji ovog projekta u cjelini ili pojedinim dijelovima istoga.

Urednik

I. STRUČNO MIŠLJENJE O MOGUĆNOSTIMA ZA TURISTIČKE AKTIVNOSTI U ZOVİČKOM KRAJU

Lokalitet Štrepci/Gornji i Donji Zovik smješten je na samoj južnoj granici Brčko distrikta BiH na blagim obroncima masiva Majevice oko 30 minuta vožnje od Brčkog. Cijelu mikrolokaciju područja karakterizira izuzetno pitoreskni pejzaž – kombinacija blago zaobljenih brežuljaka obraslih travom, poljoprivrednim zemljištem, voćnjacima i šumskim predjelima kroz koje meandriraju manji vodotoci. Zbog svoje nadmorske visine (oko 400 – 500 metara) karakterističnog strujanja vjetrova tijekom svih godišnjih doba i s tim povezanih specifičnih klimatoloških značajki, cijelo je ovo područje tradicionalno poznato kao izuzetno zdrav lokalitet za prevenciju ili saniranje različitih oboljenja dišnih puteva, uslijed čega se može govoriti o svojevrsnoj „zračnoj banji“.

Zovik je udaljen oko 16 kilometara od Brčkog i s gradom je prometno povezan asfaltiranom cestom regionalnog karaktera preko mjesta Omerbegovače i Boća. Osim toga, budući se radi o prigradskim naseljima sela Zovik i Štrepci su iz Brčkog dostupna i autobusnom linijom u sustavu javnog gradskog prijevoza grada Brčko. Strukturu naselja na području Brčko distrikta karakterizira svojevrsni polaritet između grada Brčko (33,5 tisuća stanovnika ili oko 45% ukupne populacije distrikta) i velikog broja manjih i malih naselja koja mu gravitiraju. S obzirom na činjenicu da, osim grada Brčko, na cijelom širem području obuhvata cijeloga projekta nema većih urbanih aglomeracija, sela Štrepci, Gornji i Donji Zovik, sa populacijom od 792, odnosno 1.063 stanovnika mogu se ubrojiti u srednje velika mala naselja distrikta. Uz prosječnu gustoću naseljenosti od oko 93 stanovnika/km² u slučaju sela Štrepci, odnosno oko 108 stanovnika/km² u slučaju sela Gornji Zovik, može se zaključiti da ovo područje ima naglašeno ruralni karakter. Samim tim, ni infrastrukturna, niti komunalno-uslužna opremljenost ovih naselja nije danas na pretjerano visokoj razini.

Usprkos činjenici da su Gornji, Donji Zovik i Štrepci relativno dobro prometno povezani s gradom Brčko lokalnim cestama i javnim prijevozom, odnosno da su priključeni na javnu elektroopskrbnu mrežu, valja ipak istaknuti činjenicu da je postojeći sustav vodoopskrbe, usprkos prisustvu nekoliko značajnih izvorišta predstavlja još uvijek relativno ograničavajući činitelj turističkog razvitka. Isto vrijedi i za postojeći sustav kanalizacije i fekalne odvodnje. Što se tiče vizualnog identiteta sela Gornji Zovik je izrazito izduženo. S pojedinačnim grozdovima kuća. Okućnice su uredne i kultivirane, a fasade kuća uredno ožbukane. U strogom centru naselja, na uzvisini s koje se pruža pogled prema

Brčkom, pokraj stare Župne crkve i župnog dvora u tradicionalnom stilu, nalazi se novoizgrađena Župna crkva. Za razliku od Gornjeg Zovika selo Štrepci se smjestilo u kotlini podno jedne od klisura i strmih, šumom obraslih obronaka majevičkog masiva. Samim tim, stambeni i gospodarski objekti relativno su zgusnuti, s malo slobodnog prostora na kontaktnim područjima. Uzduž naselja, paralelno s pristupnom lokalnom cestom prolazi malena rječica – Štrepačka rijeka. Okućnice su relativno uredne, ali stambeni i gospodarski objekti u velikom broju slučajeva se trebaju osvježiti.

Polazeći od prethodnih konstatacija, mišljenja smo da bi cijela vizija razvoja turizma na lokalitetu Štrepci/Gornji Zovik trebalo postaviti na nekoliko strateških relevantnih uporišta/polazišta. Riječ je o sljedećim odrednicama:

- Da bi ovo područje postalo doista turistički interesantno i dugoročno privlačilo različite segmente potražnje, svakako valja onemogućiti proces potencijalne depopulacije, odnosno spriječiti da zona Štrepci/Gornji Zovik ili pojedini njeni dijelovi postanu nedovoljno naseljeni;
- Naseljenost ove zone ne podrazumijeva da svaki stambeni objekt, bude stalno naseljen, ali implicira da barem 50%-60% kuća u naseljima ovog područja živi cjelogodišnjim životom;

- Turistička valorizacija zone implicira, nadalje, i adekvatnu infrastrukturnu opremljenost (priklučenje na regionalni vodovod u potpunosti, kanalizacija, promet u mirovanju), raspoloživost i primjerenu razinu usluge u objektima javno-komunalnog standarda (trgovina, pošta, zdravstvene ustanove, bankarske ispostave, ugostiteljski objekti,..) te, u manjoj mjeri, uređenje adekvatnih javnih prostora (trgovi i sl).
- Za uključivanje u turističku ponudu, pojedina domaćinstva na posmatranom području morala bi, osim adekvatnih stambenih objekata, raspolagati i adekvatno pripremljenim gospodarskim objektima te okućnicom, a što, sve zajedno, čini jedinstvenu prostorno-funkcionalnu jedinicu turističko-ugostiteljske ponude. U zovičkom kraju to uopće nije problem, jer su mještani svoja domaćinstva i projektirali za mala obiteljska gospodarstva;
- Od ukupnog broja raspoloživih stambenih objekata (kuća) u pojedinim naseljima, a u želji da se stvori potrebna kritična masa ponude koje je moguće tržišno komercijalizirati, barem njih oko 25% morale bi biti u funkciji turističko-ugostiteljskog privređivanja, bez obzira o kojoj je djelatnosti riječ. Drugim riječima, u cijeloj zoni obuhvata Projekta trebao bi biti veći broj različitih tipova ponuđača turističko-ugostiteljskih usluga, od kojih bi se neka specijalizirala isključivo za usluge proizvodnje hrane i pića (med, rakija, sušenje gljive, ljekovito bilje, suhomesnati proizvodi,) a neka za izradu suvenira, dok bi se određeni broj domaćinstava bavio prihvatom gostiju;
- Posmatrano područje danas se nalazi u situaciji u kojoj, s jedne strane, turističke proizvode mora razvijati od samog početka, dok, s druge strane, razvojem turističkih proizvoda pokušava istodobno stimulirati turističke dolaske. Ova situacija je, s jedne strane, izrazito povoljna jer se proizvodi mogu od samog početka razvijati u skladu s tržišnim trendovima. S druge pak strane, usljed relativno slabog iskustva u turističkom psolovanju, te nedovoljnog razumijevanja zakonitosti u osmišljavanju tržišno atraktivnih proizvoda u funkciji zadovoljenja potreba onih koji putuju motivirani posebnim interesima, postoji realna opasnost da se, kako od strane javnog, tako i od strane poduzetničkog sektora, osmišljavaju tržištu neprimjereni proizvodi koji dugoročno neće biti ekonomski isplativi.

Razvoj turizma na području ovog lokaliteta zahtijeva odgovarajuće tržišno pozicioniranje i stvaranje određenog, lokalnoj populaciji prihvatljivog, tržišnog imidža.

Definirana vizija, misija i strateški ciljevi osiguravaju potrebne inpute kako za željeno strateško pozicioniranje, tako i za stvaranje poželjnog i prepoznatljivog turističkog imidža u budućnosti. Bez obzira u napore koji će se ulagati u tržišno pozicioniranje ovog lokaliteta kao turističke (mikro) destinacije, nema sumnje da će njen turistički razvoj u budućnosti biti, u najvećoj mjeri, pozitivno uvjetovan s tržišnim potencijalom pojedinih turističkih proizvoda i usluga u cijelom distriktu.

Dr. Aleksandar Đurić,
Šef službe za turizam u
Vladi Brčko dsitrikta BiH

II. STVARANJE KOHERENTNOG SUSTAVA ATRAKTIVNIH TURISTIČKIH SADRŽAJA NA PODRUČJU GORNJEG ZOVIKA, DONJEG ZOVIKA I ŠTREPACA

1.2. Uvod

Područje sela Štrepci, Gornji Zovik, Donji Zovik i jednim dijelom katolički Islamovac, a ponajviše na temelju povoljnih mikroklimatskih uvjeta, kvalitetne resursno-atraksijske osnove i geoprometnog položaja, ima vrlo dobre preduvjete za razvoj izletničkog turizma, turizma u ruralnom okruženju kao i raznih drugih vrsta turizma specijalnih interesa (cikloturizam, lovni turizam, trekking, isl.). Vlada Brčko distrikta BiH je već prepoznala ovaj potencijal i prije nekoliko godina je raspisala međunarodni natječaj za izradu Studije razvitka turizma na lokalitetu Štrepci/Gornji Zovik. Izrađena studija potvrdila je postojanje izuzetno kvalitetne resursno-atraksijske osnove i dala smjernice u kojem smjeru lokalna zajednica treba ići kako bi postigla željeni cilj a u smislu valorizacije alternativnih razvojnih projekata u funkciji efikasnog upravljanja turističkim razvitkom cijelog projektnog područja.

Hrvatsko narodno vijeće Brčko distrikta BiH a sukladno spomenutoj Studiji izradilo je projekt sa željom stvaranja koherentnog sustava atraktivnih turističkih sadržaja na ovom području, dok se Vlada Brčko distrikta BiH ili neki drugi donatori ne odluče za izradu nekog ozbiljnijeg i dalekosežnijeg projekta za razvitak turizma na ovom području. Ovim projektom, HNV Brčko distrikta BiH želi manjim projektima stvoriti dodatne pokazatelje da je ulaganje u ove potencijale opravdano. Želi stvarnim aktivnostima stvoriti preduvjete za:

- Promoviranje i unapređivanje turističkih potencijala Brčko distrikta BiH,
- Unapređenje kvalitete života, zaštite i očuvanja zdravlja i životne sredine kroz ekološke akcije na izletištimu i obalama rijeka u distriktu i obroncima Majevice,
- Uređenje društvenih i privatnih obradivih površina od posljedica rata,
- Ostvarivanje dodatnih prihoda i povećanje životnog standarda lokalnog stanovništva,
- Zadržavanje osoba na ovom području,
- Povećanje ponude i potražnje za poljoprivrednim proizvodima lokalnog stanovništva,
- Očuvanje lokalne tradicije i baštine,
- Promoviranje svih kapaciteta, resursa i potencijala,

- Promoviranje aktivnosti i kreativnosti lokalne zajednice za poboljšanje životnih uvjeta,
- Uspostavljanje prekogranične suradnje i razmjene iskustva, rezultata i projekata

2.2. Opis projekta

U posljednjih deset godina Brčko distrikt BiH je postao atraktivnim područjem za život, ali i sva druga zbivanja na ovom području su pomogla da postane područjem od interesa za strance, kako u gospodarskom tako i u turističkom smislu. Brčko distrikt BiH je sastavljen od, rekli bi smo, dva dijela: ravničarskog, onog koji gravitira rijeci Savi, i onog planinskog, koji gravitira planini Majevidi. Ta dva dijela čine ga vrlo povoljnim za svakodnevni život, ali i za rekreativno-turističke aktivnosti. Ravničarski je dio, u suštini, pokriven sjajnim turističkim destinacijama, dok se u planinskom dijelu, ipak, čini se nisu sve mogućnosti iscrpile.

Projektno područje (Štrepci, Donji Zovik, Gornji Zovik) područje je koje je smješteno na obroncima planine Majevice i vrlo je pogodno za niz rekreativnih aktivnosti koje sa sobom nose i mogućnost organizacije zimskih atrakcija, što je pokazala i gore spomenuta Studija, potencijali ovog područja u prirodnom, kulturnom, povjesnom, tradicijskom, gastronomskom smislu, jamče gospodar-

ske uspjehe ulaganjem u njih. Na žalost, domaće pučanstvo ekonomski nije dovoljno jako da bi samo moglo pokrenuti jedan sličan vid.

Da bi se kapaciteti i potencijali koje priroda, povijest, kultura, tradicija, radišan narod jamče i mogućnosti koje stvara povoljno okruženje i gospodarsko-društvena klima Brčko distrikta BiH iskoristili u pravom smislu, HNV BD BiH pokreće ovaj projekt, koji je sustavno planiran, ali i predložen nakon dugogodišnjeg ispitivanja svih mogućih relevantnih čimbenika i analitičkoga pristupa.

Nakon izvršene SWOT analize sve je davalo pozitivne impulse za pokretanje jednog projekta koji će stvoriti preduvjete za stvaranje koherentnog sustava atraktivnih turističkih događaja na ovom području.

Promocija turističkih potencijala, kapaciteta i opravdanih mogućnosti ovog lokaliteta trebao bi biti jedan projekt koji uvodi u druge projekte. Ti su projekti također, pripremljeni i njihovu realizaciju očekujemo u što kraćem roku, a radi se o sljedećim projektima:

- Ostvarivanje prekogranične suradnje sa sličnim mjestima u pet europskih država i država u okruženju,
- Otvaranje zavičajne zbirke, galerije i knjižnice u prostoru spomenika kulture Stari Župni Ured,
- Stvaranje preduvjeta i zakonske regulative za otvaranje smještajnih kapaciteta u privatnom vlasništvu,
- Izgradnja i otvaranje etno-sela,
- Otvaranje gospodarskih djelatnosti u oblasti eko-proizvodnje i proizvodnje tradicijske hrane,
- Otvaranje gastronomskog i sajamskog dana (jednom mjesečno),
- Otvaranje zoovrta s domaćim i divljim životinjama koje žive na ovom području,
- Organiziranje sportskog dana s tradicijskim sportovima,
- Ostvarivanje preduvjeta za otvaranje skijališta.

Kao što se iz priloženoga vidi, radi se o dugoročnom projektu s gustim planom aktivnosti u narednom petogodišnjem periodu, ali s opravdanom mogućnošću uz partnere i donatore da se sve te aktivnosti dovrše i ranije od predviđenoga roka. Time bi se postigli dalekosežni efekti, postigli zacrtani ciljevi i rezultati te stekli preduvjeta za još kvalitetnije planiranje i konkretnije sadržaje.

Projekt je zamišljen realizirati uz jaku medijsku potporu s akcentom na edukaciju lokalnog stanovništva u svim segmentima koji su za to potrebni, ali i s popratnim konkretnim aktivnostima, koji jamče da su edukativne aktivnosti urodile plodom.

Projektom je uključena ciljna skupina:

- Lokalno stanovništvo (stanovništvo koje živi na ovom prostoru – 1200 stanovnika),
- Članovi lokalne zajednice trenutno uposleni u inozemstvu (oko 3 000 stanovnika),
- Stanovnici obližnjih mjesnih zajednica (Maoča, Gornji Rahić, Rašljani, Islamovac, Šatorovići, Boće, Boderište, Dizdaruša, Palanka oko 20 000 stanovnika),
- Stanovnici Brčko distrikta BiH i okruženja u cjelini (100 000 ljudi).

Prema studiji razvoja turizma na ovom području kojega je izradio Turistički institut iz Zagreba spominje se brojka od stotinjak svakodnevnih gostiju na ovom području, a tijekom vikenda i nekoliko stotina. Radi se o vikend-gostima.

Mogući partneri u projektu su sve institucije i udruge koje djeluju na ovom području i obližnjim mjestima s posebnim akcentom na:

- XI Osnovna škola Zovik,
- Lokalne mjesne zajednice,
- Planinarsko društvo „Granaš“ Štrepci,
- Lovačko društvo „Jarebica“ Štrepci,
- Omladinski klub „Prony“ Štrepci,
- kao i niz drugih organizacija iz obližnjih mjesta.

Cijenimo da je najbolji put za rješavanje problema u lokalnoj zajednici uključivanje same zajednice u te aktivnosti. Angažman građana zapravo donosi bolje sagledavanje problema i to iz „prve ruke“ te kvalitetniji pristup rješavanju problema a na dobrobit cijele društvene zajednice.

U slučaju nepravovremenog odgovora ovim mogućnostima baziranim na opravdanim kapacitetima, kvaliteti i potencijalima doći će do nesagledive štete po Brčko distrikt BiH u smislu odljeva mogućeg priliva sredstava te masovnijeg odlaska ljudi sa ovih prostora isključivo zbog egzistencijalnih problema te neaktivnosti i nedogađanja bilo kakvog razvojnog procesa na ovom području.

3.2. Ciljevi i rezultati

Ciljevi projekta su:

- Promoviranje prirodnih, kulturnih, povijesnih i inih vrijednosti te informiranje o potencijalima, kapacitetima i resursima na projektnom području,
- Izrada trajnih pisanih, audio i video sadržaja,
- Izgrađivanje svijesti o kvalitetnom samozapošljavanju lokalnog stanovništva,
- Edukacija lokalnog stanovništva za bavljenje gospodarskim i turističkim aktivnostima,
- Stvaranje ambijenta i svjesnosti građana o mogućnosti samozapošljavanja i stvaranja boljeg života vlastitim radom,
- Promocija projekata za unapređenje kvalitete života, zaštite i očuvanja zdravlja i životne sredine kroz ekološke akcije na obroncima planine Majevice,
- Promocija i unapređenje turističkih potencijala Brčko distrikta BiH,
- Promocija uključivanja mladih u rješavanje problema unutar lokalne zajednice,
- Promocija ostvarivanja dodatnih prihoda i povećanja životnog standarda lokalnog stanovništva,
- Zadržavanje osoba na ovom području,

- Povećanje ponude i potražnje za poljoprivrednim proizvodima lokalnog stanovništva,
- Očuvanje lokalne tradicije i baštine,
- Uspostavljanje prekogranične suradnje i razmjene iskustva, rezultata i projekata,
- Stvaranje povoljnog ambijenta za turističke aktivnosti u zadovoljnoj, egzistencijalno neovisnoj lokalnoj zajednici,
- Stvaranje koherentnih atraktivnih turističkih sadržaja,
- Stvaranje preduvjeta za konkretnije i ozbiljnije turističke projekte i sadržaje.

Rezultati:

a) Stručno i analitički izrađeni pisani, audio i video materijali o:

- Prirodnim vrijednostima zovičkoga kraja (obronci planine Majevice, Granaš, Pećine, Zveka, Stjepanka, Torovi, Cvjetanovića brdo, katolički Islamovac, Bunarić, Peškiri, Kišeljak);
- Povijesnim lokalitetima i znamenitostima zovičkoga kraja (lokalitet „Krvava svadba“, naselje „Kalajdžije“, „Kiklopske zidine“, konak „Zaimović“, steći u Štrepcima...);
- Sakralnim vrijednostima zovičkoga kraja (Stari Župni Ured i crkva Svetog Franje Asiškog, Pravoslavna crkva, kapelica Svetog Ante u Peškirimu, Kapelica Svetog Ante u Donjem Zoviku, Kapelica Svetog Roka u Štrepcima i Kapelica Svetog Juraja u Štrepcima.);
- Kulturnim vrijednostima i znamenitostima zovičkoga kraja (otvaranje Zavičajnoga muzeja uz zavičajnu zbirku, galeriju i knjižnicu, radu kulturnih društava, potencijalnim kulturnim stvarateljima i njihovim djelima.);
- Gospodarskim kapacitetima i mogućim turističkim destinacijama (edukacija i korisni materijali za bavljenje ekoproizvodnjom, privatnim smještajnim kapacitetima te proizvodnji tradicionalnih autohtonih proizvoda);
- Tradicijskim graditeljskim vještinama ljudi ovoga kraja.

b) Ostvarena promocija niza atraktivnih turističkih doživljaja mogućih u zovičkom kraju;

c) Utvrđeni i analizirani te promovirani svi potencijali, resursi i kapaciteti,

d) Stvorena svjesnost za mogućnost stvaranja atraktivnih turističkih doživljaja dovoljnih za ostvarenje egzistencije lokalnog stanovništva,

e) Otvorena Zavičajna zbirka, galerija i knjižnica u Zavičajnom muzeju,

f) Pokrenuta eko-proizvodnja uz dobru educiranost i angažiranost lokalnog stanovništva,

g) Izrađeni promotivni materijali za dugoročnu promociju atraktivnih turističkih sadržaja.

4.2. Konkretni aktivnosti

1. Izrada promotivne brošure o prirodnim ljepotama zovičkoga kraja,
2. Organizacija Okruglog stola na temu „Prirodne ljepote zovičkoga kraja“,
3. Izrada radio emisije na ovu temu,
4. Izrada dokumentarnog filma o zovičkim prirodnim ljepotama,
5. Akcija čišćenja Štrepačke rijeke,
6. Simpozij o povijesti zovičkoga kraja,
7. Izrada promotivne brošure o povijesnim vrijednostima zovičkoga kraja,
8. Organizacija Okruglog stola na temu „Ljepota sakralnih objekata u zovičkom kraju“,
9. Izložba fotografija sakralnih objekata u zovičkom kraju,
10. Okrugli stol na temu „Autohtoni zovički proizvodi“,
11. Izrada Zbornika radova s Okruglog stola,
12. Mala izložba zovičkih autohtonih proizvoda

Ove aktivnosti su uvod u realizaciju cjelokupnog projekta, a koji će se realizirati u narednom petogodišnjem periodu u partnerskom odnosu s Vladom Brčko distrikta BiH, a u intervalima kako se odredi planom aktivnosti pojedinih podprojekata.

Za izradu ovog projekta trebalo je ostvariti određene preduvjete u smislu rješavanja infrastrukturnih potreba a koje su osmislili predstavnici lokalne zajednice još 2002. godine s ciljem aktivnog sudjelovanja građana u rješavanju problema unutar društvene zajednice. Taj strateški dokument donosimo u nastavku ovoga teksta.

III. ZOVIČKO KRAJ U BUDUĆNOSTI KROZ EKONOMSKO-GOSPODARSKO PLANIRANJE

(Plan aktivnosti ekonomskog razvitka zovičkog kraja 2002. – 1012.)

1.3. Uvod

Osnova za ovaj istraživački rad je izrađena Strategija razvitka Brčko distrikta BiH za period od 2002. do 2006. godine koja je „okrenula“ novi list za kvalitetno planiranje budućnosti jednog kraja, a koja je usko vezana za osnovne pokretačke ciljeve gospodarstva u jednom društvu. Brčko distrikt BiH kao nova, i u organizacijskom smislu, ali i u poslovnom smislu, društvena zajednica nudi niz pogodnosti koje su izražene kroz, u potpunosti nov način raspolaganja prirodnim, društvenim i inim resursima, a zovičko područje je sastavni dio tog komadića na zemljopisnoj karti, pa kao takav ima mogućnost svoj razvitak usmjeriti u novom kvalitativnom smislu, ali i iz njega crpsti pogodnosti koje on sam po sebi nudi.

Pored prirodnih resursa, dvije vrlo važne osobine koje nastaju rađanjem jesu poduzetnički duh i hrabrost. Te osobine ne mogu nastati, one se rađaju. Međutim, to često nije dovoljno da bi se bilo uspješno i da bi se uspjelo. Osim darova koje imate možete iskoristiti znanje proizišlo iz potvrđenih sličnih primjera. Stoga je ovo skup različitih tehnika i znanja konkretno primijenjenih na zovičke slike i prilike kroz prizmu mnogobrojnih stručnjaka i znanstvenika iz ekonomsko-gospodarske djelatnosti i tako ga treba i promatrati.

2.3. Vizija

Zovičko područje (Štrepci, Islamovac – Katolički, Bunarić, Gornji Zovik, Peškiri, Kišeljak i Donji Zovik) kao sastavni dio Brčko distrikta BiH svojim zakonima usklađenim s državnim zakonodavstvom ima stvorene preduvjete za uređivanje i primjenu suvremenijeg koncepta ekonomskog i društvenog razvitka jedne lokalne zajednice. Donošenjem novih zakona iz ekonomsko-tržišno-poreskog područja stjecali su se uvjeti za ostvarivanje prijateljskog ambijenta za ulaganje inozemnog kapitala preko banaka i poduzetnika domaćeg i inozemnog podrijetla. Otvorenost prilikom donošenja proračunskih stavki i demokratsko izjašnjavanje građana kroz javne rasprave omogućile su i zovičkom kraju participaciju u rješavanju infrastrukturnih potreba, koje će, ako se ovakav trend nastavi, u posmatranom vremenskom intervalu (do 2012.) biti gotovo u potpunosti zadovoljene, pa samim time i stvoriti osnovne uvjete za ulaganja u gospodarski razvitak ovoga kraja.

Mnogobrojni prirodni kapaciteti, moguće turističke destinacije (s posebnim akcentom u ovoj brošuri), geostrateški položaj, ljekovito pogodan i čist svježi posavsko-majevički zrak, vrijedni poljoprivredni proizvođači, djelomično stručan ugostiteljsko-turističko-hoteljerski kadar, viziju Zovika u narednom periodu čine kao mjesto s razvijenim rehabilitacijsko-rekreacijskim centrom te s izuzetno razvijenim malim i srednjim gospodarstvom kroz stare i za ovo područje specifične zanate (belegije...).

Želeći ostvariti ovakvu viziju, a istovremeno i primjenjivati prihvatljivi način lokalnog razvitka, nužno je prepoznati i razvojne perspektive kroz strateške ciljeve i prioritetne projekte koji će voditi njihovom postizanju. Misija za razvitak zovičkoga područja ogleda se u težnji, svakodnevnom radu i zalaganju za ostvarivanje vizije kao osnovnog i strateškog cilja, a to je razvitak kraja u jedno moderno turističko seosko naselje s razvijenim malim i srednjim poduzetništvom. U ovom segmentu najznačajniji je iskorak obiteljsko gospodarstvo koje je ovdje gotovo neprelazno, jer se taj način rada ovdje zadržao od najranijih vremena kroz poljoprivredu, voćarstvo i stočarstvo.

3.3. Snaga

Poput ljudskog bića, tako i svaki kraj ima neke posebne izražene osobine koje ga čine prepoznatljivim.

Zovičko područje u geostrateškom smislu vidi svoju snagu prvenstveno u zemljopisnom položaju koji mu daje posebne klimatske osobine. One sa sobom nose niz pogodnosti uključujući i ljekovita svojstva već spomenutoga, posavsko-podmajevičkoga zraka koji na ovom području posjeduje vrhunac svoje posebnosti, jer se upravo na ovom području miješa blagi posavski s ostrim majevičkim zrakom.

Ta pogodnost je uvjetovala i činjenicu da je zovički kraj već i ranije bio prepoznat kao područje s nesvakidašnjim Božjim darom, ljekovitim zrakom, te su brojni ljudi iz okolnih područja, ali i šire, dolazili iz drugih krajeva, kako su popularno zvali, „na zrak“.

Tih godina su imućniji mještani iznajmljivali smještajne kapacitete ljudima sa strane i na taj način stjecali vrlo važno iskustvo u smislu gostoljubivosti i otvorenosti za „ljude-namjernike“, što je jedan od najvažnijih uvjeta za uspješno bavljenje seoskim turizmom.

Budući se sredinom 70-tih godina prošloga stoljeća povećao trend dolaska gostiju, domaći su poljoprivrednici povećavali i proizvodnju količine hrane na vlastitim njivama, što je ponudu činilo još primamljivijom.

Stariji Štrepcani kažu da su pojedini gosti s njima i radili na njivi kako bi se bavili rekreacijom, koja je bila korisna i za jedne i za druge, a pogotovo u smislu zbližavanja ljudi.

Ovakav zemljopisni položaj pokazao se kroz povijest sjajnim područjem za razvoj voćarstva pa se zna da je zovička šljiva u prošlosti bila glavni izvozni proizvod. To je bilo najizraženije za vrijeme Austro-Ugarske vladavine u BiH, kada se znatno razvila trgovina u BiH, a posebno u Brčkom. Narodna predaja govori da se zovička šljivovica u to vrijeme služila i na stolu austro-ugarskog prijestoljenasljednika, ali samo u iznimnim prigodama, jer prema ovim predajama, i na carevom stolu bila je dragocjenost.

Zovičko je područje od grada Brčkog udaljeno svega 10 kolometara od Donjeg Zovika te 18 kilometara od Štrepacu, s kojim je povezano lokalnom cestom. To ovo područje čini prihvatljivim i u komunikacijskom smislu, jer je grad Brčko smješten na plovnoj rijeci Savi i time povezan s Republikom Hrvatskom, a preko nje s ostatkom Europe i svijeta. S druge strane, u blizini je i granica s Srbijom, što ovom području ostavlja otvorenom mogućnost veze sa zemljama Istočne Europe. Kroz Zovik prolazi i regionalna cesta Čelić-Tuzla, čime Zovik ima izlaz i za unutrašnjost BiH.

Veliko šumsko bogatstvo s brojnim proplancima i izvorima bistre vode u sebi krije veliki broj divljači, „mamac“ za lovce i planinare, ali istovremeno i sjajan ambijent za odmor u netaknutoj prirodi.

Još i prije rata u Brčkom je postojala Ekonomska škola s obrazovnim profilima vezanim za ugostiteljsko-turističke kadrove, pa je niz nadarenih učenika iz zovičkoga kraja stjecalo iskustvo te su danas postali nezamjenjivi radnici širom Europe. Takav se trend zadržao i poslije rata.

4.3. Slabosti

Osnovna slabost zovičkoga kraja leži u činjenici da je u prošlom (komunističkom) sistemu bio područje u potpunosti zapostavljeno gledano najprije kroz ulaganja u industrijska postrojenja, jer ni jedno prije rata nije bilo izgrađeno na ovom prostoru.

Postojala je tek zemljoradnička zadruga koja je sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća otkupljivala domaće poljoprivredne i zanatske proizvode i plasirala ih dalje na tržište.

No, to nije bilo dovoljno za egzistenciju, pa su mnogi završavali u inozemstvu gdje su školovali svoju djecu i omogućili im ostanak u tim zemljama te na taj način smanjivali mogućnost nastanka kvalitetnog stručnog kadra i njegovu eksploataciju u smislu razvitka zovičkoga kraja.

Zbog nedostatka finansijskih sredstava mali broj ljudi se odlučuje za ulaganje u poslovne kapacitete.

Brojni prirodni resursi nude brojne mogućnosti, ali za pokretanje takvih projekata bitna su polazna sredstva bez kojih donatorskog ili kreditnog ulaganja nema u zovičkom kraju.

5.3. Mogućnosti

Kada smo govorili o snagama koje ovo područje posjeduje i koje može uložiti u moguće projekte, namjerno smo ostavili nekoliko kako bismo ih mogli upotrijebiti u smislu obrazloženja za mogućnosti, tako da se zna da one nisu slučajno izostavljene u tom dijelu ovoga dokumenta. Veliki broj snaga ovom području garantira i veliki broj razvojnih mogućnosti.

1. Najveća među njima je mogućnost izgradnje jednog rehabilitacijsko-rekreativnog centra. Ova se ideja rodila prije nekoliko godina, a za njenu realizaciju već sada postoje određeni konkretni uvjeti. Naime, Skupština Brčko distrikta BiH kao najviše zakonodavno tijelo je usvojila amandman na okvirni Proračun Brčko distrikta BiH za period od 2002. do 2007. godine, koji je podnešen u ime MZ Štrepci, Gornji Zovik, Donji Zovik, Donje Dubravice, Boderište i Boće a za odobravanje sredstava za izradu nacrtu isplativosti jednog ovakvog objekta. Amandman je usvojen a njegova realizacija određena za 2004. godinu.

Izgradnjom jednog ovakvog objekta zovički kraj više ne bi bio anonimn i svoje bi resurse mogao ponuditi tržištu bez ugrožavanja nekog drugog projekta, jer ovako zamišljen projekt nije zabilježen u distriktu. Time bi se stvorili uvjeti i za povećanjem bavljenja poljoprivredom, stočarstvom i voćarstvom, jer bi se vlastiti proizvodi mogli direktno plasirati na tržište i to u vlastitom mjestu. Time bi došlo do zapošljavanja potrebitog kadra, ali i mogućnosti samozapošljavanja kroz bavljenje zanatstvom ili poljoprivredom kroz obiteljsko gospodarstvo. Jedna od mogućnosti koja proizilazi iz ovako postavljenog koncepta izgradnje jednog objekta jeste činjenica o mogućnosti organiziranja i održavanja niza seminara, savjetovanja pa i druženja u jednom potpuno zdravom i ekološki čistom okruženju.

2. Otvaranje ovakvog objekta sa sobom nosi i omogućavanje razvitka obiteljskog gospodarstva te malog i srednjeg poduzetništva, pa se u narednom vremenu, eventualno, može omogućiti otvaranje jednog kapaciteta za preradu poljoprivrednih ili voćarskih proizvoda, kao i mogućnost otvaranja otkupnih postaja što je u razvijenom svijetu sasvim normalna i uobičajena praksa. U budućnosti sve bi se moglo iskoristiti i za razvoj seoskog turizma kroz otvaranje sportskih terena, razvoj lova, sanaciju povijesnih objekata i njihovo pretvaranje u turističke objekte, jer je u zovičkom kraju veliki niz povijesnih lokaliteta kao i spomenika kulture.

3. Poznata je stvar da je zovičko područje, pogotovo dio Štrepacu, izuzetno bogat pitkom vodom pa se na tom području gradi i skupni rezervoar pitke vode za veći dio distrikta. To je važna činjenica koju u svakom slučaju treba iskoristiti, pa sama sobom nudi mogućnost i suradnje s institucijama vlasti u smislu realizacije i drugih potreba građana ovoga područja.

6.3. Upozorenja

- Spor razvitak lokalnog gospodarstva;
- Nedovoljna politička i svaka druga zastupljenost u organima uprave;
- Smanjenje pomoći međunarodne zajednice;
- Visok stupanj nezaposlenosti;
- Nedovoljan broj stručnog kadra

7.3. Strateški ciljevi

NAPOMENA: Ovdje ćemo navoditi strateške ciljeve kako su određeni prije deset godina a u zagradi ćemo navoditi stupanj njihove realizacije krajem 2011. godine.

Prioritet broj 1:

Rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove infrastrukture

- Sanacija glavne prometnice Štrepći-Brčko (djelomično završeno, ostao nezavršen dio u duljini od 5 kilometara),
- Dovršetak asfaltiranja regionalne ceste Čelić-Tuzla (djelomično završeno, ostao nezavršeni dio u duljini od 350 metara),
- Dovršetak asfaltiranja mjesnih prometnica (završeno, neasfaltirane ceste u nekoliko manjih sokaka),
- Rekonstrukcija postojeće javne rasvjete i izgradnja nove u Donjem i Gornjem Zoviku i Štrepćima (završeno),
- Dovršetak izgradnje skupnog rezervoara pitke vode u Štrepćima (završeno),
- Izgradnja nove vodovodne mreže za Štrepce, Gornji i Zovik (djelomično završeno),
- Čišćenje rijeke Zovičice (nedovršeno),
- Uređenje kanala kroz Donji i Gornji Zovik i Štrepce (završeno).

Prioritet broj 2:

Izrada analize kadrovskog stanja i kadrovske politike u budućnosti

- Izvršiti analizu postojećeg stanja kadrova (nedovršeno),
- Odrediti kadrovsku politiku u budućnosti (nedovršeno),
- Odrediti potrebite kadrovske profile (nedovršeno),
- Omogućiti potrebne stipendije (neizvršeno),
- Rad na pronalasku radnih mjesta (neizvršeno).

Prioritet broj 3:

Stvaranje prilagodljive gospodarske strukture

- Izrada analize potrebnih gospodarskih aktivnosti (nedovršeno),
- Razvitak malih i srednjih poduzeća (nedovršeno),
- Razvitak obiteljskog gospodarstva (djelomično),
- Omogućavanje zapošljavanja i samozapošljavanja (nedovršeno),
- Stvaranje uvjeta za poboljšanje poljoprivredne proizvodnje (djelomično),
- Stvaranje uvjeta za izgradnju sportskih terena (dovršeno),

Prioritet broj 4:

Razvitak turizma i suradnja s okruženjem

- Analiza postojećih kapaciteta za unapređenje seoskog turizma (izvršeno),
- Analiza stanja lovčakog društva i poticaj ne njegovom razvitku (dovršeno),
- Sanacija postojećih povijesno-društvenih objekata i spomenika:
  - a) Dom kulture – dovršeno;
  - b) Stari Župni ured – dovršeno;
  - c) Stečci u Štrepcima – djelomično;
  - d) Kiklopske zidine u Štrepcima – neispitano;
  - e) Dom kulture u Donjem Zoviku – dovršeno;
  - f) Zgrada MZ u Štrepcima – dovršeno;
  - g) Stare kapelice u selima – dovršeno;
  - h) Pravoslavna crkva u Štrepcima – dovršeno.
- Izrada brošure o aktivnostima u turističkm smislu (u izradi).

NAPOMENA: Imajući u vidu da su gotovo sve aktivnosti iz prioriteta broj 4 -razvitak turizma i suradnja s okruženjem gotovo dovršene, a i aktivnosti iz prioriteta broj 1 - rekonstrukcija cesta i prateće infrastrukture su pri kraju, možemo ustvrditi da zovičko područje posjeduje sve preduvjete za neometan početak bavljenja turizmom te implementaciju turističkih aktivnosti. Naravno, prioriteti iz 2002. godine a koji se odnose na kadrovsko stanje i prilagodljivu gospodarsku strukturu u budućnosti trebaju dobiti veću pozornost.

IV. POVIJESNA VRIJEDNOST ZOVIČKIH KULTURNIH OBJEKATA

Povijest zovičkoga kraja opisana je mnogo puta do sada i to na više načina. Mnogobrojni objekti koji i danas „žive“ na tom području pogotovo u smislu narodnog graditeljstva plijene pozornost, pa i ovu brošuru, ali najveću satisfakciju u kulturno-povijesnom smislu zovičko je područje dobilo ovih dana. Naime, zovički župnik je predložio Povjerenstvu za očuvanje nacionalnih spomenika BiH da se pokrene postupak za proglašenje stare župne crkve i župne kuće u Zoviku nacionalnim spomenikom kulture.

U svom dopisu broj 06.1-35.2-81/11-255 od 07. prosinca 2011. godine, Povjerenstvo traži dodatne dokumente te navodi da prema odredbama članak V stavak 3. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, u periodu od godinu dana od dana donošenja prijedloga za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom, odnosno do konačne odluke Povjerenstva, svi nadležni organi vlasti, institucije i pojedinci dužni su da se suzdrže od poduzimanja mjera koje mogu oštetiti ovo dobro.

Broj: 06.1-35.2-8/11-255
Sarajevo, 07.12.2011.

Predmet: Stara župna crkva i župna kuća u Zoviku, Brčko Distrikt – zahtjev za dostavu dokumentacije

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika pokrenula je, na osnovu peticije/prijedloga Župe sv. Franje Asiškog u Zoviku od 19.09.2011. godine, postupak za proglašenje sljedećeg dobra nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine:

- **Stara župna crkva i župna kuća u Zoviku, Brčko Distrikt.**

Za potrebe vođenja postupka, molimo da nam u što kraćem vremenskom roku dostavite sve vama raspoložive podatke o pomenutom dobru, uključujući:

- tačnu lokaciju dobra (općina, naseljeno mjesto, katastarska čestica, katastarska općina, izvod iz katastra),
- sadašnjeg vlasnika i stanje (zemljišno-knjižni uložak, opis sadašnjeg stanja dobra sa fotografijama),
- dokumentaciju o predviđenoj zaštiti (rehabilitaciji) dobra sa predračunom radova,
- dokumentaciju o izvornom stanju dobra, vrijeme izgradnje, opis, fotografije, popis literature u kojoj je moguće pronaći podatke o dobru i sl.),
- eventualne posebne napomene, sugestije i vaš stav u vezi sa proglašenjem dobra nacionalnim spomenikom. Ukoliko ne pošaljete stav u vezi sa proglašenjem u roku od 15 dana od dana prijema ovog dopisa, smatraće se da se slažete sa prijedlogom za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

Prema odredbama člana V stav 3. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, u periodu od godinu dana od dana podnošenja prijedloga za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom, odnosno do donošenja konačne odluke Komisije, svi nadležni organi vlasti, institucije i pojedinci dužni su da se suzdrže od preduzimanja mjera koje mogu oštetiti to dobro.

Podsjećamo da je odredbom člana VIII Aneksa 8. propisana obavezna saradnja sa Komisijom za očuvanje nacionalnih spomenika, uključujući i pružanje traženih informacija.

Tražene podatke možete poslati na adresu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, Obala Kulina Bana 1, Sarajevo. Kontakt osoba: Emir Softić, saradnik za građiteljsko naslijede-stručni savjetnik.

Napomena: Podnosilac, uz Zahtjev, nije priložio Komisiji nikakvu dokumentaciju.

S poštovanjem,

Dostaviti:

1. Vlasnik dobra: Župa sv. Franje Asiškog, 76214 Gornji Zovik, tel. 049/749-045, Fax: 049/512-294
2. Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine:
  - Gradonačelnik
  - Odjeljenje za urbanizam i imovinsko-pravne poslove
  - Odjeljenje nadležno za poslove katastra
  - Zemljišno knjižni ured

V. POVIJESNA VRIJEDNOST NARODNOG GRADITELJSTVA

Tradicija i običaji dvije su neodvojive komponente identiteta čovjeka i gotovo je nezamislivo govoriti o identitetu jednog naroda a ne ugraditi ove dvije odrednice. Često se, kada govorimo o tradiciji i običajima, govori o načinu odijevanja (narodne nošnje), pjevanju, folkloru, ali su vrlo rijetki pokušaji da se na jedan kvalitetan i vjerodostojan način opiše kako se kroz povijest, pa i sadašnjost zadovoljava osnovna potreba obitovanja ljudi. Način stvaranja obitovališta – određen kroz izbor građevinskoga materijala, primjene konstruktivnih rješenja i uokvirivanja prostornih zamisli – kroz povijest je tekao u dva smjera. Moramo napomenuti da je većina građevina naseljenog prostora pripadala narodnom graditeljstvu, mada ga i povijest arhitekture većinom pokušava zanemariti.

U Brčko distriktu BiH postoji više stotina obiteljskih kuća koje su stare i po više od sto godina. One svjedoče o umijeću gradnje naših predaka ali i obiluju i činjenicama koje govore o stupnju profesionalizma nastalog iz puke potrebe za preživljavanjem i izgradnjom vlastitog doma, objekta koji će im poslužiti da se sklone od hladnog vremena i nedaća koje su tih godina pogađale ovdašnje prostore. Budući su ove kuće izložene „zubu vremena“ postoji opravdana prijetnja da jednostavno zbog neodržavanja i dotrajalosti izčeznu sa ovih prostora, a njihovim izčezavanjem nestat će vjerodostojni i živi spomenici života naših predaka. Strast za fotografiranjem i sposobnost uočavanja lijepoga franjevačkog svećenika Martina Antunovića rodila je aktivnošću fotografiranja svih tih bisera te se, dragi čitatelji, na sljedećim stranicama, svi skupa bar na trenutak možemo uvjeriti u originalnost narodnog graditeljstva naših predaka i ljepotu živih spomenika jednog oblika kulturnog identiteta našega naroda.

VI. OSNOVNE NAPOMENE O AKTIVNOSTIMA HRVATSKOG NARODNOG VIJEĆA BRČKO DISTRIKTA BIH

Hrvatsko narodno vijeće Brčko distrikta BiH svoju misiju ostvaruje kroz izgrađivanje svijesti građana o očuvanju kulturnog, etničkog, religijskog i društvenog identiteta čovjeka-pojedinca i naroda. U ostvarivanju svojih ciljeva posebice poduzima mjere i aktivnosti kojim se osigurava ravnopravan položaj Hrvata u Brčko distriktu BiH s pripadnicima drugih naroda i nacionalnih manjina koji žive u njoj.

Organizacija promiče kulturne i narodne vrijednosti Hrvata u BiH, pruža pravnu i drugu pomoć članstvu, razvija vrijednosti civilnog društva, zalaže se za podizanje obrazovnog i kulturnog stanja građana, doprinosi razvoju društvene zajednice, promicanju demokracije, pluralizma i tolerancije, daje potporu neprofitnim, nestranačkim i nepolitičkim udrugama u BiH, koje pomažu razvoj i obnovu BiH kao multikulturalne i demokratske države, produbljuje odnose suradnje i solidarnosti sa svim ovakvim udrugama civilnoga društva, organizira okrugle stolove, seminare, istražuje i analizira javno mnijenje te tiska periodične publikacije kao i časopis „Ravne-Brčko“ po potrebi te snima dokumentarne filmove. Organizacija je osnovana u travnju 2007. godine.

Do sada smo realizirali nekoliko projekata:

- Svečana akademija u povodu proslave 70-obljetnice života fra Petra Anđelovića,
- Javna tribina o ustavnim promjenama s posebnim osvrtom na Brčko distrikt BiH,
- Javna tribina o obrazovanju u Brčko distriktu BiH,
- Tiskana brošura „Život na selu“,
- Organizirana promocija knjiga fra Petra Anđelovića,
- Tiskan mjesečnik „Ravne-Brčko“ (5 brojeva),
- Tiskana publikacija „Zovik se sjeća“,
- Snimljen dokumentarni film „Kućo stara“,
- Tiskana publikacija Druga bojna Gromovi,
- Sudjelovanje u organizaciji promocije knjige „Židovi, kršćani, muslimani“.

KAZALO

Predgovor	7
Stručno mišljenje o mogućnosti turistički aktivnosti u zovičkom kraju	11
Stvaranje koherentnog sustava atraktivnih turističkih sadržaja na području Gornjeg Zovika, Donjeg Zovika i Štrepaca	15
Zovičko-ekonomski kraj u budućnosti kroz ekonomsko-gospodarsko planiranje (plan aktivnosti ekonomskog razvitka zovičkog kraja 2002. – 1012.)	22
Povijesna vrijednost zovičkih kulturnih objekata	30
Povijesna vrijednost narodnog graditeljstva	32
Osnovne napomene o aktivnostima HNV Brčko distrikta BiH	34

Hrvatsko
Narodno
Vijeće
Brčko distrikta BiH